

Popyt przedsiębiorstw na ubezpieczenia

Aleksandra Wicka*

Streszczenie: Celem artykułu jest zbadanie z jakich ubezpieczeń korzystały firmy działające na polskim rynku. Zwrócono uwagę na to, czy wraz ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej zmieniła się liczba wykupywanych polis i ich wartość. Analizie poddano także rodzaje produktów ubezpieczeniowych wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa w celu zarządzania ryzykiem im zagrażającym. Zakres czasowy badań obejmuje lata 2004–2013. Dla pełnej realizacji wskazanego celu wykorzystano dane wtórne, krajowe zawarte w raportach Polskiej Izby Ubezpieczeń (PIU), Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) i Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwa, ubezpieczenia, zarządzanie ryzykiem

Wprowadzenie

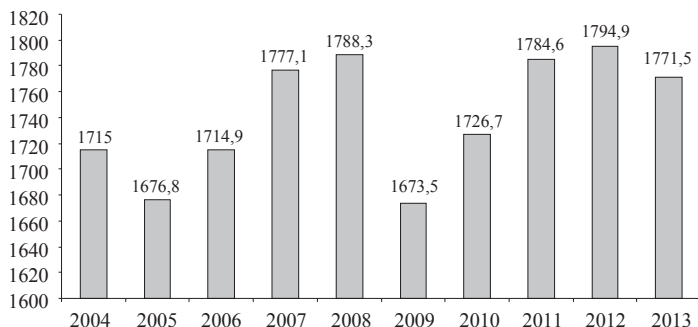
Przedsiębiorstwa stanowią ważną grupę klientów zakładów ubezpieczeń obok gospodarstw domowych i tzw. pozostałych podmiotów. Ich zapotrzebowanie na usługi ubezpieczeniowe zależy od wielu różnych czynników o charakterze ekonomicznym i pozaekonomicznym. Zróżnicowanie produktów ubezpieczeniowych, które mogą być przez nie wykorzystywane powinno wynikać między innymi z rodzaju prowadzonej działalności i ryzyka, które jest z nią związane. Wyniki przeprowadzonych dotychczas badań i analiz (m.in. Gajda 2014; Wicka 2012, 2010; Qualifakt 2010) wskazują, iż w największym stopniu przedsiębiorstwa są zainteresowane ubezpieczeniami obowiązkowymi (w tym komunikacyjnymi) i standardową ochroną mienia, często w wersji produktu *All risks*. Może to świadczyć o tym, że nie wybierają ubezpieczeń jako najważniejszej metody zarządzania ryzykiem i korzystają także z alternatywnych metod, takich jak retencja ryzyka. Przyczyną wyboru zatrzymania ryzyka jako techniki zarządzania ryzykiem może być wysoki poziom szkodowości w przedsiębiorstwie, który powoduje, że ubezpieczyciele odmawiają udzielenia ochrony ubezpieczeniowej lub proponują trudne do zaakceptowania warunki. Wydaje się jednak, że taki motyw może dotyczyć raczej średnich i dużych przedsiębiorstw. W przypadku małych firm kluczowymi motywami retencji są: skrócenie czasu likwidacji szkody, czy niższy koszt w stosunku do składki ubezpieczeniowej (Strupczewski, Thlon 2014: 59–83).

---

* dr inż. Aleksandra Wicka, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail: wicka@op.pl.

1. Charakterystyka przedsiębiorstw działających w Polsce

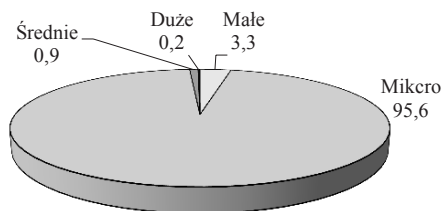
W Polsce na koniec 2013 roku działało ponad 1,77 mln aktywnych firm¹. Po okresie wzrostu ich liczby w latach 2006–2008, nastąpił gwałtowny spadek do 1,67 mln aktywnych przedsiębiorstw. W kolejnych latach (2010–2012) odnotowano ponowny wzrost liczby firm do 1,79 mln podmiotów. Po okresie wzrostu w 2013 roku nastąpił kolejny spadek liczby przedsiębiorstw o 1% w porównaniu do roku 2012 (rys. 1).

Rysunek 1. Liczba przedsiębiorstw aktywnych w Polsce w latach 2004–2013 (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze przedsiębiorstw aktywnych w Polsce dominowały mikroprzedsiębiorstwa. Na koniec 2013 roku ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wynosił 96% (rys. 2).

Rysunek 2. Struktura przedsiębiorstw aktywnych w Polsce w 2013 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

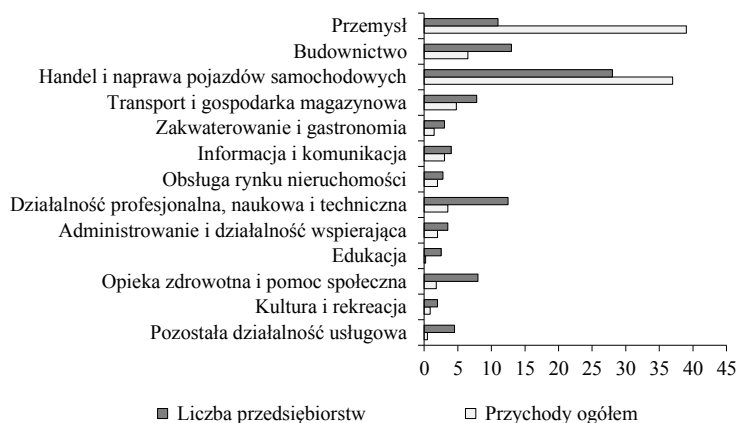
Informacja o tym, że wśród polskich przedsiębiorstw dominują firmy bardzo małe jest bardzo istotna z punktu widzenia analizowanej w tym opracowaniu problematyki, gdyż tego typu firmy przeważnie samodzielnie podejmują decyzje dotyczące zarządzania

¹ Ze względu na fakt, że stan rejestru REGON nie jest dobrym wskaźnikiem skali przedsiębiorczości w Polsce, gdyż szacuje się, że tylko około 50% podmiotów zarejestrowanych w systemie rzeczywiście prowadzi działalność gospodarczą, przedstawiono w artykule dane dotyczące przedsiębiorstw „aktywnych” prezentowane przez GUS.

ryzykiem ubezpieczeniowym. Mikroprzedsiębiorstwa bardzo rzadko korzystają z usług firm brokerskich (Qualifact 2012²) i nie posiadają w strukturze organizacyjnej specjalnych komórek zajmujących się zarządzaniem ryzykiem, jak ma to miejsce w przypadku dużych podmiotów (Gajda 2014: 212). Oznacza to, że decyzje o zakupie ochrony ubezpieczeniowej podejmują sami przedsiębiorcy w oparciu o swoją wiedzę na ten temat i dotychczasowe doświadczenie. Małe firmy to podmioty w większym stopniu narażone na zdarzenia związane z niewywiązaniem się przez ich kontrahentów z podjętych zobowiązań (ryzyka finansowe), a także na szybkie „wypadnięcie” z rynku w sytuacji zniszczenia mienia stanowiącego zaplecze produkcyjne w wypadku zajścia zdarzenia losowego, np. pożaru.

Mimo tego, że przedsiębiorstwa polskie prowadzą działalność w bardzo różnych branżach (rys. 3), zazwyczaj korzystają ze standardowych produktów ubezpieczeniowych niewzględniających ich specyfiki i ryzyka, które wynika ze zróżnicowanej działalności.

Rozkład firm działających w Polsce w podziale na branże zaprezentowano na rysunku 3.

Rysunek 3. Przedsiębiorstwa i przychody według przeważającego rodzaju działalności w 2013 roku

Źródło: Działalność przedsiębiorstw niefinansowych... (2013): 22.

Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności największy odsetek przedsiębiorstw prowadził działalność handlową (28,1%). Działalność budowlaną prowadziło 12,6% łącznej liczby przedsiębiorstw, działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 12,2%, przemysłową – 10,5%. Duży udział przedsiębiorstw handlowych i z branży budowlanej w ogólnej liczbie firm wskazuje również na istnienie dużego ryzyka w sektorze polskich przedsiębiorstw. Handel, w obszarze którego działa duża liczba podmiotów w dużym stopniu narażony jest na oddziaływanie czynników zewnętrznych, takich jak zmiana koniunktury na

² Raport z badań przeprowadzonych przez firmę Qualifact Badania Rynkowe i Doradztwo sp. z o.o. w latach 2010–2012, „Finanse MSP”.

rynkach, rozmiary popytu wewnętrznego itp. Są to zjawiska, na które przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą nie ma wpływu. Także działalność budowlana, w której skupiona jest znaczna liczba przedsiębiorstw, uzależniona jest od czynników makrootoczenia, których zmiana może stanowić istotne zagrożenie dla jej ciągłości i efektywności. Uważa się, że w sytuacji wzrostu ryzyka o charakterze egzogenicznym warto rozważyć rozszerzenie sposobu patrzenia na zarządzanie ryzykiem (Kaszuba-Perz, Perz 2010: 53–63), co mogłoby mieć odzwierciedlenie w zapotrzebowaniu na ubezpieczenia.

2. Popyt na ubezpieczenia w ujęciu ilościowym

W latach 2004–2013 liczba zakupywanych przez przedsiębiorstwa polis ubezpieczeniowych zwiększyła się dwukrotnie, z około 4,5 mln sztuk do 9 milionów. Oznacza to, że średnio na każde przedsiębiorstwo działające w 2013 roku przypadało 5 polis ubezpieczeniowych³.

Liczbę zakupionych polis i kwoty⁴, które zapłaciły przedsiębiorstwa za ich nabycie przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Liczba zakupionych polis i ich cena w latach 2004–2013

Lata	Liczba polis zakupionych	Liczba polis na przedsiębiorstwo	Składka przypisana brutto (tys.)	Składka na przedsiębiorstwo
2004	4 469 874	3	5 009 021	2920,71
2005	4 828 195	3	5 103 459	3043,57
2006	6 721 000	4	5 970 885	3481,77
2007	6 441 745	4	6 635 568	3733,93
2008	7 394 617	4	7 610 707	4255,83
2009	5 241 467	3	8 162 542	4877,53
2010	5 840 114	3	9 108 596	5275,15
2011	6 820 890	4	10 706 871	5999,59
2012	7 519 523	4	11 578 772	6450,93
2013	9 052 974	5	12 187 392	6879,70

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych KNF.

Poza liczbą polis przypadających na jedno przedsiębiorstwo zwiększyła się także kwota wydatków ponoszonych na zakup ubezpieczeń. Wartość opłacanej składki zwiększyła się z prawie 3 tys. zł na firmę w 2004 roku do ponad 6 tys. zł w 2013 roku (tab. 1).

³ Należy pamiętać, że jedna polisa może obejmować jedno ubezpieczenie lub kilka rodzajów ubezpieczeń (np. OC rolników, ubezpieczenie budynków rolnych, ubezpieczenie upraw i zwierząt). Suma liczby polis z poszczególnych grup ubezpieczeń może być większa lub mniejsza od pozycji ogółem, wynika to ze specyfiki konstrukcji produktów ubezpieczeniowych (Uwagi metodologiczne... 2009).

⁴ Składka przypisana brutto jest równa stawce taryfowej, którą opłacają klienci zakładów ubezpieczeń, dlatego można ją traktować jako cenę ochrony ubezpieczeniowej, a także jako wydatki poniesione na zakup ubezpieczeń.

Celem zbadania zależności między zmianą liczby zakupywanych przez firmy polis a ich ceną obliczono wskaźnik elastyczności cenowej popytu (łukowej) dla zakresu czasowego 2004–2013, stosując następujący wzór:

$$E_{pd} = \frac{\Delta Q}{\text{średnia } Q} : \frac{\Delta P}{\text{średnia } P}$$

Otrzymany wskaźnik wyniósł 0,8, co oznacza, iż popyt na ubezpieczenia zakupywane przez przedsiębiorstwa jest nieelastyczny względem ceny.

W tabeli 2 przedstawiono liczbę polis zakupywanych przez przedsiębiorstwa w Polsce z uwzględnieniem ryzyka podlegającego ochronie.

Tabela 2

Liczba polis zakupionych przez przedsiębiorstwa w latach 2004–2013 według ubezpieczonych rodzajów ryzyka

Wyszczególnienie	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2012	2013
	w sztukach									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ubezpieczenia choroby	11 374	11 648	12 198	66 711	75 768	104 207	131 406	299 742	829 673	793 532
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	619 521	715 765	891 905	981 741	1 161 079	1 163 924	1 233 023	1 354 205	1 346 660	1 437 153
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	131	165	229	467	578	604	448	467	380	467
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	297	290	356	456	542	485	493	485	596	547
Ubezpieczenia casco statków żeglugi morskiej i casco statków żeglugi śródlądowej	3 939	4 392	5 066	4 276	4 353	4 331	4 339	5 344	5 067	6 374
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	14 826	15 028	16 825	14 334	17 738	20 950	23 021	19 794	27 483	25 064
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami	754 703	996 526	1 086 023	999 356	1 043 459	1 054 038	975 698	667 064	653 648	766 367

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	548 340	585 502	657 831	594 783	617 422	671 237	928 516	1 270 970	2 099 493	2 962 745
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych	987 705	1 109 370	1 348 366	1 452 314	1 665 279	1 635 843	1 717 715	1 935 385	2 024 979	2 247 987
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania statków powietrznych	571	611	710	829	905	821	830	882	1 062	852
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich	1 402	2 250	2 699	2 435	2 584	2 668	2 672	2 844	3 199	3 964
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	341 310	435 491	518 007	451 115	506 534	590 361	677 194	680 506	706 032	797 736
Ubezpieczenia kredytu	159 807	10 774	71 972	120 619	82 066	73 309	71 931	72 794	80 546	104 947
Gwarancja ubezpieczeniowa	56 819	63 326	61 652	65 634	78 602	230 449	127 122	135 971	139 012	147 241
Ubezpieczenia różnych rodzajów ryzyka finansowego	395 258	10 270	23 492	39 325	160 036	314 805	250 104	125 375	118 621	75 477
Ubezpieczenia ochrony prawnej	13 470	19 316	10 081	17 481	23 647	59 721	85 428	90 352	95 643	339 541
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	338 345	186 099	591 825	682 375	864 289	878 773	976 924	1 032 277	1 060 966	1 128 178

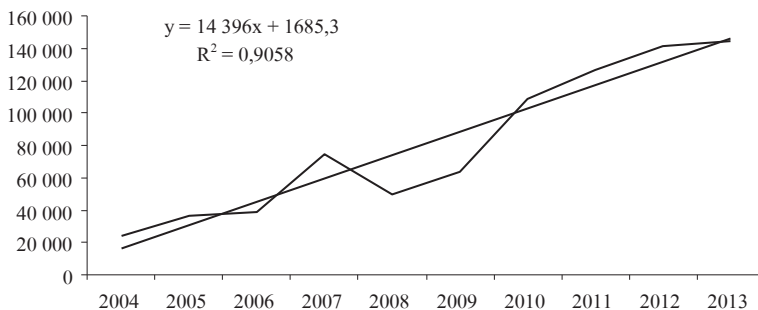
Źródło: Dane KNF.

We wszystkich analizowanych latach największy udział w zakupionych polisach ogółem (dz. II) przez przedsiębiorstwa miały te, które dotyczyły ubezpieczeń tzw. komunikacyjnych (gr. 3 i 10). Maksymalna wartość wskaźnika udziału przypadła na rok 2009 i wynosiła 53,4%, zaś najniższa – 33,3% w roku 2006. Na drugim miejscu plasowały się polisy umożliwiające zrekompensowanie strat będących następstwem szkód w mieniu spowodowanych kradzieżą lub żywiołami, takimi jak pożar, nawalne deszcze itp. W badanych latach udział polis z gr. 8 i 9 stanowił od 22,4% w 2008 roku do 41,1% w 2013 roku. Kolejną znaczącą pozycję wśród zakupywanych ubezpieczeń stanowiły polisy dotyczące ubezpieczenia wypadku, których udział wynosił od 12,7 w 2006 do 24,6% w 2010 roku.

Ze względu na fakt, iż we wszystkich badanych latach dominujący udział w zapotrzebowaniu na ochronę ubezpieczeniową realizowaną przez przedsiębiorstwa miały ubezpieczenia obowiązkowe, do których należą obowiązkowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (gr. 10), postanowiono zwrócić szczególną uwagę na inne ubezpieczenia obowiązkowe odpowiedzialności cywilnej (poza ubezpieczeniami OC Rolnika⁵), których znaczący wzrost liczbowy odnotowano w analizowanym okresie badawczym.

W Polsce, w porównaniu z innymi krajami Europy Zachodniej, występuje bardzo wiele ubezpieczeń obowiązkowych odpowiedzialności cywilnej (Majewski 2014: 345). Oszacowano, że na koniec 2014 roku w Polsce było 160 ubezpieczeń mających cechy ubezpieczeń obowiązkowych lub tak określanych (Mogilski 2014: 77). Ubezpieczenia obowiązkowe odpowiedzialności cywilnej dotyczą osób wykonujących określone zawody lub działających w określonej branży.

Na rysunku 3 przedstawiono zmianę liczby zakupywanych polis dotyczących obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej w sztukach (bez ubezpieczeń OC Rolnika).

Rysunek 4. Liczba polis w obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej w latach 2004–2013 (szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

⁵ Ubezpieczenia OC Rolnika dotyczą podmiotów, które nie są brane pod uwagę w niniejszym opracowaniu.

Z dostępnych danych wynika, że liczba zakupywanych polis obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej od 2004 roku systematycznie wzrastała. W ujęciu ilościowym popyt na te ubezpieczenia rósł o ponad 14 tys. polis rocznie (rys. 4). Zmiany te mogły wynikać z systematycznie wprowadzanych od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej nowych ubezpieczeń obowiązkowych dotyczących odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczenia te w dużej mierze dotyczą profesjonalistów, którzy z definicji powinni znać konsekwencje wykonywania swojego zawodu czy działalności gospodarczej (Majewski 2014: 346). Poza tym dodatkowym czynnikiem sprzyjającym zakupywaniu polis zawodowego OC, są procedury nabywania uprawnień do wykonywania określonych działalności i wykonywania zawodów. Od zawarcia umowy ubezpieczenia uzależniona jest możliwość prowadzenia działalności w danym obszarze, tak jak ma to miejsce np. w przypadku multiagentów. Zmieniające się zapotrzebowanie na ochronę ubezpieczeniową w tym zakresie odzwierciedla również wskaźnik dynamiki liczby zakupywanych polis (tab. 3), który na przestrzeni badanych lat zwiększył się z poziomu 153 (2005/2004) do 607% (2013/2004).

Tabela 3

Wskaźniki dynamiki o podstawie stałej dla liczby zakupywanych polis obowiązkowego ubezpieczenia OC w latach 2004–2013

Rodzaj ubezpieczenia	Wskaźniki dynamiki o podstawie stałej (%)								
	2005/2004	2006/2004	2007/2004	2008/2004	2009/2004	2010/2004	2011/2004	2012/2004	2013/2004
Obowiązkowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej	153	164	314	208	269	458	533	594	607

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Z danych przedstawionych w tabeli 3 wynika, że popyt na obowiązkowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej był w 2013 roku 6-krotnie wyższy w stosunku do roku 2004.

Wysoki udział w strukturze polis tych, które dotyczą ubezpieczeń obowiązkowych świadczy o zakupywaniu usług ubezpieczeniowych w wyniku przymusu, a nie w efekcie świadomego wyboru tej metody jako narzędzia zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym.

3. Popyt na ubezpieczenia w ujęciu wartościowym

Wydatki przedsiębiorstw na ubezpieczenia w latach 2004–2013 zwiększyły się ponad dwukrotnie, z poziomu ponad 5 mld zł do poziomu ponad 12 mld zł. Ich struktura nie uległa większym zmianom (tab. 4).

Tabela 4

Struktura wydatków na ubezpieczenia zakupywane przez przedsiębiorstwa

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	struktura (%)									
	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Ubezpieczenia wypadku	2,47	2,69	2,96	3,81	5,79	5,12	5,15	4,26	4,11	3,81
Ubezpieczenia choroby	0,65	0,89	0,97	1,36	2,31	1,87	2,36	2,88	3,3	3,88
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	24,68	24,85	25,8	28,17	28,62	24,31	23,86	23,49	22,7	20,09
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	0,06	0,12	0,11	0,13	0,12	0,16	0,16	0,22	0,29	0,32
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	0,28	0,23	0,22	0,14	0,16	0,18	0,17	0,14	0,13	0,19
Ubezpieczenia casco statków żeglugi morskiej i casco statków żeglugi śródlądowej	1,55	1,86	1,86	0,96	0,59	0,6	0,54	0,4	0,44	0,43
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	2,35	2,28	1,97	1,44	1,24	0,96	0,92	0,89	0,93	0,84
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami	19,19	17,16	15,59	12,67	10,28	11,64	11,43	12,42	11,69	12,42
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	12,45	12,28	11,21	10,16	9,67	9,5	10,82	11,23	11,85	12,36
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych	13,44	13,67	13,54	13,49	14,96	15,28	15,74	17,9	19,59	18,35
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania statków powietrznych	0,39	0,55	0,38	0,19	0,19	0,2	0,18	0,19	0,17	0,14
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich	0,38	0,32	0,27	0,23	0,18	0,28	0,18	0,16	0,16	0,14
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	9,23	10,02	10,28	9,73	8,94	9,48	9,32	9,22	10,53	10,51
Ubezpieczenia kredytu	5,15	6,13	7,42	8,51	6,42	5,63	5,09	5,07	4,27	4,33
Gwarancja ubezpieczeniowa	2,19	2,42	2,25	2,2	2,42	2,93	3,07	2,48	2,15	2,13
Ubezpieczenia różnych rodzajów ryzyka finansowego	4,86	3,88	4,39	5,72	6,54	9,89	7,58	6,64	5,89	8
Ubezpieczenia ochrony prawnej	0,1	0,16	0,19	0,36	0,76	0,96	2,4	1,39	0,67	0,85
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	0,59	0,48	0,6	0,72	0,8	0,98	1,06	1,02	1,15	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Nadzoru Finansowego (KNF).

Przedsiębiorstwa ponoszą największe wydatki na zakup ubezpieczeń komunikacyjnych (gr. 3 i 10). Ich udział w wydatkach na ubezpieczenia corocznie wynosił ponad 38% (min. 38,1% w roku 2004 – a max. 43,58% w 2008). Na drugim miejscu są wydatki na ubezpieczenia szkód rzeczowych (gr. 8 i 9), średnio we wszystkich badanych latach stanowiły one 24% w ponoszonych wydatkach na ubezpieczenia.

Uwagi końcowe

Na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że:

1. W latach 2004–2013 wzrosło zapotrzebowanie przedsiębiorstw na ubezpieczenia pozostałe osobowe i majątkowe (dział II) zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym. W badanych latach zwiększyła się dwukrotnie liczba zakupywanych przez przedsiębiorstwa polis, z około 4,5 mln sztuk do 9 mln oraz wydatki na ten cel. W roku 2004 firmy przeznaczyły na zakup ubezpieczeń 5 mld zł, zaś w roku 2013 – 12 mld zł.
2. W zasadzie nie zmieniła się struktura zakupywanych ubezpieczeń. We w wszystkich analizowanych latach dominującą pozycję zarówno w ujęciu ilościowym jak i wartościowym miały ubezpieczenia komunikacyjne, w tym obowiązkowe ubezpieczenie posiadaczy pojazdów mechanicznych (gr. 3 i 10) i ubezpieczenia chroniące mienie od różnych zdarzeń losowych (gr. 8 i 9).
3. W latach 2004–2013 przedsiębiorstwa w największym stopniu korzystały z ubezpieczeń obowiązkowych. Na uwagę zasługuje fakt, iż po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej odnotowano znaczący wzrost liczby obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej tzw. *zawodowych*, co miało swoje odzwierciedlenie we wskaźniku dynamiki liczby zakupywanych polis, który był w 2013 roku 6-krotnie wyższy od analogicznego dla roku 2004.

Literatura

- Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 roku* (2013), GUS. Warszawa, s. 22. <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-przedsiębiorstw-niefinansowych-w-2013-r-,2,10.html>.
- Finanse MSP* – Raport firmy Qualifakt Badania Rynkowe i Doradztwo. http://qualifact.pl/segmenty/msp_ru_2012.html.
- Gajda D. (2014), *Rola ubezpieczeń majątkowych w zarządzaniu ryzykiem małych i średnich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 804, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 67, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu szczecińskiego, Szczecin, s. 211–219.
- Kaszuba-Perz A., Perz P. (2010), *Rola zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie w obliczu wzrostu zewnętrznych czynników ryzyka*, „Finanse” vol. 6, nr 2, www.e-finanse.com.
- Majewski P. (2014), *Zjawisko niedopełnienia obowiązku ubezpieczenia-aspekty statystyczne i ekonomiczne*, w: System prawny ubezpieczeń obowiązkowych-przesłanki i kierunki reform, red. E. Kowalewski, W.W. Mogilski, Toruń, s. 331–351.

- Mogilski W.W. (2014), *Ubezpieczenia obowiązkowe i inne formy przymusu ubezpieczenia w ustawodawstwie polskim*, w: Stan prawny ubezpieczeń obowiązkowych w Polsce, red. E. Kowalewski, www.piu.org.pl/public/upload/ibrowser/analizy%20i%20raporty/PIU_UMK_ubezpieczenia%20obowiazkowe_raport.pdf, s. 77–84.
- Polski rynek ubezpieczeniowy 2004–2008* (2009), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Wicka A. (2010), *Rodzaje ubezpieczeń wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa w Polsce*, w: *Dopady a dosledky financernej krizy na sektor poistovnictva*, Bratysława (publikacja elektroniczna).
- Wicka A. (2012), *Ubezpieczenia finansowe i ich wykorzystanie w zarządzaniu ryzykiem przedsiębiorstw*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 51, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 147–167.

CORPORATE DEMAND FOR INSURANCE SERVICES

Abstract: The aim of this paper is to examine the use of insurance services by the companies operating on the Polish market. The paper focuses on the problem, whether the number and value of purchased insurance policies has changed as a result of Polish accession to the European Union. The analysis also includes the types of insurance products used by companies to manage their risks. The study covers the period 2004–2013. The analysis was based on information from the reports of the Polish Chamber of Insurance (PIU), the Financial Supervision Commission (FSC) and the Central Statistical Office (GUS).

Keywords: Enterprises, insurance, risk management

Cytowanie

- Wicka A. (2015), *Popyt przedsiębiorstw na ubezpieczenia*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 855, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 74, t. 1, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 607–617; www.wneiz.pl/frfu.

